

Obiekty elektroenergetyczne i elektrotrakcyjne w znowelizowanym prawie budowlanym

W artykule dokonano przeglądu wybranych zagadnień związanych z procesem budowlanym, poczynając od projektowania, poprzez budowę, utrzymanie, aż do rozbiórki i likwidacji obiektu budowlanego regulowanych znowelizowaną ustawą Prawo budowlane i ich praktycznych implikacji dla zakładów kolejowych

W artykule 3 ustawy, ustawodawca definiuje w sposób opisowy pojęcia używane w ustawie dla ujednoczenia ich interpretacji, gdyż w dotychczasowej praktyce były różnie interpretowane, co prowadziło do nieporozumień. Sprecyzowano, co jest budową, a co budowlą, co jest remontem, co należy rozumieć mówiąc o robotach budowlanych itd.

W odniesieniu do utrzymania obiektów budowlanych istotne są definicje remontu i tak remontem jest wykonywanie robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a nie stanowiących bieżącej konserwacji (pojęcie modernizacji zostało usunięte podczas nowelizacji ustawy Prawo budowlane). Wynika stąd, że roboty remontowe wymagają zgłoszenia do organu nadzoru budowlanego.

Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie w dziedzinie transportu kolejowego

Artykuł 12 prawa budowlanego precyzuje, że samodzielną funkcją techniczną w budownictwie jest działalność związana z koniecznością fachowej oceny zjawisk technicznych lub samodzielnego rozwiązania zagadnień technicznych i techniczno-organizacyjnych dotyczących projektowania, sprawdzania projektów budowlanych, sprawowania nadzoru autorskiego, kierowania budową, kierowania wytwarzaniem konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz nadzór i kontrola techniczna wytwarzania tych elementów, wykonywanie nadzoru inwestorskiego, sprawowanie kontroli technicznej utrzymania obiektów budowlanych, wykonywanie państwowego nadzoru budowlanego i rzeczoznawstwo budowlane.

Funkcje te mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające odpowiednie wykształcenie techniczne i praktykę zawodową, stwierdzone przez odpowiednie uprawnienia budowlane.

W dalszych artykułach rozdziału 2 prawa budowlanego określono warunki uzyskiwania tych uprawnień.

Zgodnie z delegacją udzieloną przez ustawodawcę w artykule 16, ustęp 2, minister transportu i gospodarki morskiej wydał rozporządzenie z dnia 20 grudnia 1997 r. w sprawie samodzielnych funkcji w budownictwie w dziedzinie transportu kolejowego (Dz. U. nr 4 z 1997 r., poz. 23), a następnie rozporządzenie z dnia 20 grudnia 1996 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie w dziedzinie transportu kolejowego (Dz. U. nr 16 z 1999 r., poz. 153).

W poprzednio obowiązujących przepisach dopuszczono zaliczenie do praktyki przy robotach budowlanych pracy zastępczej (praktyka na stanowisku technicznym w komórkach technicznych eksploatacji w zakładzie przemysłowym lub równorzędnym oraz w przedsiębiorstwie powołanym do budowy i eksploatacji sieci lub linii uzbrojenia terenu, a także prace w nadzorze energetycznym, jako zastępczą pracę zaliczano też wykonywanie nadzoru urbanistyczno-budowlanego i techniczno-budowlanego). Obecnie w prawie budowlanym nie przewidziano tych możliwości. Nie ma też żadnych ustaleń w tym przedmiocie w przepisach przejściowych i końcowych prawa budowlanego. Tak zatem przy wydawaniu uprawnień budowlanych na podstawie prawa budowlanego z 1994 r. brak jest podstaw prawnych do zaliczania – do wymaganej praktyki – pracy wykonywanej zastępczo.

Budowa obiektów

Rozdział 3 prawa budowlanego w art. 17 do 27 określa prawa i obowiązki uczestników procesu budowlanego, to jest inwestora, inspektora nadzoru inwestorskiego, projektanta i kierownika budowy lub robót.

Rozdział 4 prawa budowlanego opisuje postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych, a więc warunki uzyskania pozwolenia na budowę, jakie dokumenty należy przedłożyć organowi nadzoru budowlanego przy wniosku o wydanie pozwolenia na budowę, jakie obiekty i budowle nie wymagają pozwolenia i na jakich warunkach itd.

Zgodnie z delegacją zawartą w artykule 89, ustęp 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, minister transportu i gospodarki morskiej wydał rozporządzenie z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania okręgowych inspektorów kolejnictwa jako organów administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego (Dz.U. nr 166 z 1998 r., poz. 1260). Tak więc organami administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w dziedzinie transportu kolejowego są:

- okręgowy inspektor kolejnictwa jako organ pierwszej instancji,
- Główny Inspektor Kolejnictwa jako organ wyższego stopnia w stosunku do okręgowego inspektora kolejnictwa.

Rozdział 5 obejmuje przepisy dotyczące prowadzenia budowy i oddawania do użytku obiektów budowlanych.

Określone są tu prawa i obowiązki uczestników procesu budowlanego, ustawowe terminy zgłaszania rozpoczęcia i zakończenia robót, sposób prowadzenia dziennika budowy, warunki wstrzymania robót i ich wznowienia, warunki uzyskania pozwolenia na użytkowanie itd.

Utrzymanie obiektów

Obowiązki właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego w zakresie utrzymania ujęte są w rozdziale 6 prawa budowlanego w artykułach od 61 do 72.

Artykuł 61 zobowiązuje właściciela obiektu do użytkowania go zgodnie z przeznaczeniem, wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywania obiektu w należyтым stanie technicznym i estetycznym.

Przepis ten ma charakter ogólny i sam z siebie nie stanowi podstawy prawnej do wydawania decyzji administracyjnych. Decyzję mającą na celu usunięcie nieprawidłowości w zakresie utrzymania obiektu budowlanego wydaje się na podstawie art. 66 do 69.

Obowiązek nałożony na właściciela (zarządcę) obiektu budowlanego decyzją wydaną na podstawie art. 66 może być egzekwowany przy zastosowaniu przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Niepodjęcie tych robót w wyznaczonym terminie może być podstawą do zastosowania art. 67 i wezwania, na jego podstawie, właściciela obiektu budowlanego do rozbiórki tego obiektu i uporządkowania terenu. Artykuł 69 przewiduje działanie za właściciela obiektu budowlanego i na jego koszt. Ustawodawca w artykule 69 stwierdza, że:

„W razie konieczności niezwłocznego podjęcia działań mających na celu usunięcie niebezpieczeństwa dla ludzi lub mienia, właściwy organ zapewni, na koszt właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego, zastosowanie niezbędnych środków zabezpieczających”.

Przeznaczenie obiektu budowlanego określa pozwolenie na budowę i zatwierdzony w nim projekt budowlany. Zmiana przeznaczenia obiektu związana jest ze zmianą sposobu użytkowania i zgodnie z art. 71 wymaga pozwolenia. Zmiana sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, będąca następstwem zmiany przeznaczenia tego obiektu (jego części), może mieć różny charakter. Pozwolenie właściwego organu na dokonanie tej zmiany jest wymagane wtedy, gdy powoduje ona skutki o charakterze wskazanym w art. 71, ust. 2 cytowanej ustawy.

Przez należyty stan techniczny należy rozumieć stan sprawności obiektu i jego elementów, w którym usunięte są uszkodzenia, a obiekt nie wymaga żadnych napraw.

Artykuł 62 nakłada obowiązek dokonywania okresowej kontroli polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i sprawności obiektu oraz instalacji.

W razie stwierdzenia nieodpowiedniego stanu technicznego obiektu, mogącego spowodować zagrożenie życia, zdrowia ludzi, mienia lub środowiska, właściwy organ może nakazać przeprowadzenie kontroli w każdym terminie, a także zażądać przedstawienia ekspertyzy stanu technicznego obiektu lub jego części.

Kontrole powinny być dokonywane przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane.

Artykuł 63 nakłada na właściciela obiektu obowiązek przechowywania dokumentów o których mowa w art. 60 prawa budowlanego, tj. dokumentacji budowy, dokumentacji powykonawczej, instrukcji obsługi i eksploatacji obiektu, instalacji z nim związanych, przez okres istnienia obiektu. Dotyczy to również opracowań projektowych i dokumentów technicznych robót budowlanych w obiekcie w toku jego użytkowania.

Kolejny art. 64 mówi o obowiązku prowadzenia przez właściciela lub zarządcę książki obiektu budowlanego przeznaczonej do zapisów dotyczących przeprowadzonych badań i kontroli stanu technicznego, remontów i przebudowy w okresie użytkowania obiektu. Zgodnie z delegacją zawartą w art. 64, ust. 4 minister spraw wewnętrznych i administracji wydał rozporządzenie z dnia 19 października 1998 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. nr 135 z 1998 r., poz. 882).

W artykule 65 ustawodawca zobowiązuje właściciela lub zarządcę obiektu budowlanego do udostępnienia dokumentów wymienionych w art. 64 przedstawicielom właściwych organów upoważnionych do kontroli utrzymania obiektów budowlanych i kontroli przestrzegania przepisów obowiązujących w budownictwie.

Prawo budowlane nie precyzuje o przedstawicieli jakich jednostek organizacyjnych i upoważnionych organów chodzi. Niewątpliwie takie uprawnienia posiadają przedstawiciele organów nadzoru budowlanego.

Z odrębnych przepisów wynikają uprawnienia np. Państwowej Straży Pożarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, czy Państwowej Inspekcji Pracy. Odmowa udostępnienia dokumentów może być traktowana jako pośrednie przyznanie się, że dokumenty te nie są przechowywane. Udostępnienie dokumentów może polegać na okazaniu, umożliwieniu sporządzenia odpisów bądź kopii, czasowym wypożyczeniu za pokwitowaniem.

Artykuł 66 stanowi, że w przypadku stwierdzenia, że obiekt budowlany jest w nieodpowiednim stanie technicznym, szpeci swym wyglądem otoczenie lub jest użytkowany niezgodnie z przeznaczeniem, bądź zagraża życiu, zdrowiu, środowisku lub bezpieczeństwu mienia, właściwy organ wydaje decyzję nakazującą usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Na podstawie tego artykułu nie można wydać decyzji nakazującej rozbiórkę. Przepis ten ma bowiem na celu wyłącznie działanie ukierunkowane na zapewnienie należytego utrzymania obiektu budowlanego.

Artykuł 67 reguluje sprawy obiektów nie użytkowanych, zniszczonych, nie wykończonych i nie nadających się do remontu, odbudowy lub wykończenia.

W tym przypadku właściwy organ wzywa właściciela lub zarządcę obiektu do jego rozbiórki, uporządkowania terenu i określa terminy przystąpienia do rozbiórki i jej zakończenia (nie dotyczy zabytków). Przepis ten ma zastosowanie wy-

łącznie do budynków przeznaczonych na pobyt ludzi, nie można go stosować do innych obiektów.

Artykuł 68 odnosi się do budynków i budowli bezpośrednio grożących zawałaniem i zobowiązuje właściwy organ do podjęcia działań eliminujących zagrożenie, polegających na wykwaterowaniu ludzi, zapewnieniu lokali zamiennych, wykonaniu doraźnych zabezpieczeń itp.

Artykuł 69 upoważnia właściwy organ do zastosowania niezbędnych środków zabezpieczających w celu usunięcia niebezpieczeństwa dla ludzi lub mienia na koszt właściciela, bądź zarządcy obiektu budowlanego. W tym przypadku właściwymi organami oprócz nadzoru budowlanego są policja i Straż Pożarna. O podjętych działaniach organa te powinny niezwłocznie zawiadomić właściwy organ nadzoru budowlanego.

Według art. 70 właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu budowlanego, na którym spoczywa obowiązek w zakresie napraw określony w odrębnych przepisach lub umowach, jest obowiązany w czasie, lub bezpośrednio po przeprowadzonej kontroli obiektu, usunąć stwierdzone usterki, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska, a w szczególności katastrofę budowlaną, pożar, wybuch, porażenie prądem elektrycznym, bądź zatrucie gazem.

Obowiązek właściciela lub użytkownika obiektu budowlanego o którym mowa, powinien być potwierdzony w protokole z kontroli obiektu. Osoba dokonująca kontroli jest zobowiązana przesłać bezzwłocznie kopię tego protokołu do właściwego organu.

Artykuł 72 nakłada na ministra spraw wewnętrznych i administracji obowiązek określenia w drodze rozporządzenia warunków i trybu postępowania w sprawach rozbiórek, o których mowa w art. 67, oraz udzielania pozwoleń na zmianę sposobu użytkowania i trybu postępowania przy rozbiórkach wykonywanych metodą wybuchową. Zgodnie z powyższą delegacją minister spraw wewnętrznych i administracji wydał rozporządzenie z dnia 20 lipca 1999 r. w sprawie rozbiórek obiektów budowlanych wykonywanych metodą wybuchową (Dz.U. nr 64 z 1999 r., poz. 737).

Jednostkami PKP odpowiedzialnymi za utrzymanie obiektów elektroenergetycznych i elektrotrakcyjnych (z wyjątkiem sieci trakcyjnej) są odpowiednie funkcjonujące w ramach poszczególnych PKP Zakłady Elektroenergetyki Kolejowej podległe Dyrekcji Elektroenergetyki Kolejowej w Warszawie.

Bezpośrednimi użytkownikami odpowiedzialnymi za eksploatację są funkcjonujące w ramach Zakładów Elektroenergetyki Kolejowej odpowiednie sekcje sieci, sekcje podstacji, sekcje elektroenergetyczne i sekcje sterowania zdalnego (właścicielem i zarządcą sieci trakcyjnej od listopada 1998 r. są Zakłady Infrastruktury Kolejowej). Do ich obowiązków należy bieżąca konserwacja urządzeń, drobne naprawy, naprawy awaryjne itp. Zakłady Elektroenergetyki Kolejowej w ramach umowy z Zakładami Infrastruktury Kolejowej konserwują sieć trakcyjną oraz usuwają awarie. Do tych jednostek należy prowadzenie ksiąg obiektów budowlanych. Użytkowanie obiektów budowlanych winno odbywać się

zgodnie z przeznaczeniem (art. 61 prawa budowlanego) i obowiązującymi w tej mierze przepisami szczególnymi.

W odniesieniu do sieci trakcyjnej podstawowym przepisem jest *Instrukcja utrzymania sieci trakcyjnej Et-4* oraz *Instrukcja bezpieczeństwa pracy przy sieci trakcyjnej i w jej pobliżu*, natomiast podstacji trakcyjnych dotyczy *Instrukcja utrzymania podstacji trakcyjnych Et-3*.

Dla pozostałych obiektów elektroenergetycznych, jak linie, sieci, rozdzielnie, stacje transformatorowe itd. obowiązują ogólne przepisy, jak w energetyce zawodowej.

Wszelkie roboty o charakterze remontowym, zgodnie z art. 30 prawa budowlanego, wymagają zgłoszenia organowi nadzoru budowlanego. Jeśli w ciągu 30 dni od daty doręczenia zgłoszenia organ nadzoru nie wniesie sprzeciwu, można przystąpić do wykonywania robót objętych zgłoszeniem.

Jeżeli realizacja robót może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszyć stan środowiska lub dóbr kultury, pogorszyć warunki zdrowotno-sanitarne, wprowadzić utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich, właściwy organ może na podstawie art. 30, ust. 3 nałożyć w drodze decyzji obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie robót budowlanych zwolnionych z obowiązku uzyskania pozwolenia zgodnie z art. 29, ust. 2, pkt. 6 i 7.

Obowiązek zgłoszenia robót budowlanych o charakterze remontowym do organu nadzoru budowlanego spoczywa na PKP Zakładach Elektroenergetyki Kolejowej.

Do kierowania robotami remontowymi i ich nadzorowania upoważnione są tylko osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane zgodnie z przepisami dotyczącymi samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (art. 12 prawa budowlanego).

Osoby, które przed wejściem w życie ustawy uzyskały uprawnienia budowlane lub stwierdzenie posiadania przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, zachowują uprawnienia do pełnienia tych funkcji w dotychczasowym zakresie (art. 104 prawa budowlanego).

Organa administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego

Zadania administracji architektoniczno-budowlanej wykonują starosta, wojewoda i Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego, a zadania nadzoru budowlanego: powiatowy inspektor nadzoru budowlanego, wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego (będącego kierownikiem wojewódzkiego nadzoru budowlanego, wchodzącego w skład zespolonej administracji województwa) oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego.

Oddzielne struktury administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego przewidziano dla transportu kolejowego i górnictwa (art. 80, ust. 3 i 4).

Administrację architektoniczno-budowlaną i nadzór budowlany w dziedzinie transportu kolejowego sprawują okręgowi inspektorzy kolejnictwa oraz Główny Inspektor Kolej-

nictwa, jako centralny organ administracji rządowej w dziedzinie transportu kolejowego.

Do właściwości organów w administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w dziedzinie transportu kolejowego należą sprawy i związane z nimi środki działania określone w ustawie, z wyjątkiem wydawania uprawnień budowlanych określonych w art. 14, ust. 1, pkt. 1–5.

Okręgowy inspektor kolejnictwa jest organem pierwszej instancji w dziedzinie transportu kolejowego, w sprawach obiektów i robót budowlanych usytuowanych na obszarze kolejowym, określonym w przepisach o transporcie kolejowym, w zakresie budowy i eksploatacji dróg szynowych wraz z przeznaczonymi do prowadzenia ruchu kolejowego budynkami, budowlami i urządzeniami.

Zgodnie z delegacją zawartą w art. 5, ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. nr 96, poz. 591), minister transportu i gospodarki morskiej wydał rozporządzenie z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie określenia rodzajów budynków, budowli i urządzeń przeznaczonych do prowadzenia ruchu kolejowego i utrzymania linii kolejowej.

W zakresie obiektów elektroenergetycznych i elektrotrakcyjnych cytowane rozporządzenie wymienia:

- podstacje i kabiny sekcyjne (budynki);
- sieci trakcyjnej, podstacji trakcyjnych i kabin sekcyjnych, linii zasilających podstacje trakcyjne oraz sterowania zdalnego tymi urządzeniami (urządzenia);
- elektrycznego ogrzewania rozjazdów (urządzenia);
- oświetleniowe do celów bezpiecznego prowadzenia ruchu (urządzenia);
- elektroenergetyki użytkowej, zasilającej urządzenia określone w a–f (urządzenia);
- urządzenia do wykonywania diagnostyki, pomiarów i napraw, w tym: sieci trakcyjnej, zasilania sieci trakcyjnej i elektroenergetyki użytkowej, o której mowa w §1, pkt 3g [O1, O2].

Nadzorem budowlanym objęte są następujące obiekty:

- sieć trakcyjna na szlakach kolejowych;
- sieć trakcyjna na stacjach;
- sieć trakcyjna na bocznicach;
- podstacje trakcyjne;
- kabiny sekcyjne;
- zasilacze kablowe i napowietrzne z podstacji i kabin sekcyjnych;
- linie zasilające podstacje trakcyjne;
- linie zasilania odbiorów nietrakcyjnych;
- rozdzielnie elektroenergetyczne zasilające urządzenia kolejowe;
- stacje transformatorowe budynkowe i słupowe;
- linie elektroenergetyczne napowietrzne i kablowe;
- oświetlenie stacji, przystanków, grup torów, dworców i peronów;
- instalacje elektryczne w obiektach kolejowych;
- urządzenia zdalnego sterowania;
- akumulatornie;

– pozostałe sieci, instalacje i urządzenia elektroenergetyczne będące w utrzymaniu jednostek kolejowych.

Do podstawowych obowiązków organów administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego należą:

1. Nadzór i kontrola nad przestrzeganiem przepisów prawa budowlanego, w szczególności:
  - a) zgodności zagospodarowania terenu z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz wymaganiami ochrony środowiska;
  - b) warunków bezpieczeństwa ludzi i mienia w rozwiązaniach przyjętych w projektach budowlanych oraz utrzymywaniu obiektów budowlanych;
  - c) zgodności rozwiązań architektoniczno-budowlanych z przepisami techniczno-budowlanymi, obowiązującymi Polskimi Normami oraz zasadami wiedzy technicznej;
  - d) właściwego wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie;
  - e) wprowadzania do obrotu i stosowania wyrobów budowlanych dopuszczonych do obrotu i stosowania w budownictwie.
2. Wydawania decyzji administracyjnych w sprawach określonych ustawą.
3. Prowadzenie ujednoczonej ewidencji rozpoczynanych i oddawanych do użytkowania obiektów budowlanych.

Organa administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego przy wykonywaniu obowiązków określonych przepisami prawa budowlanego mogą dokonywać czynności kontrolnych. Protokolarne ustalenia dokonane w toku tych czynności stanowią podstawę do wydania decyzji oraz podejmowania innych środków przewidzianych w przepisach prawa budowlanego.

W odniesieniu do utrzymania obiektów elektroenergetycznych i elektrotrakcyjnych, nadzór budowlany w zakresie transportu kolejowego wykonuje następujące działania:

- kontroluje zgodność użytkowania obiektów z ich przeznaczeniem;
- kontroluje utrzymywanie obiektów w stanie sprawności technicznej zgodnie z instrukcjami eksploatacji;
- sprawdza czy osoby kierujące i nadzorujące roboty budowlane posiadają odpowiednie uprawnienia budowlane;
- sprawdza czy wykonywane roboty remontowe zostały zgłoszone nadzorowi budowlanemu;
- wstrzymuje roboty budowlane wykonywane bez zgłoszenia lub prowadzone bądź nadzorowane przez osoby nieuprawnione;
- wydaje decyzje administracyjne zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa budowlanego;
- wydaje nakazy rozbiórki obiektów zniszczonych, nieukończonych i nie nadających się do remontu, odbudowy lub wykończenia (art. 67 prawa budowlanego).

Przepisy karne

W znowelizowanych przepisach karnych prawa budowlanego zmieniono m.in. rodzaje zagrożeń karnych w odniesieniu do czynów będących występami w rozumieniu przepisów prawa karnego. Zastosowanymi w budownictwie formami odpowiedzialności za przestępstwa w tej dziedzinie są od-

powiedzialność przewidziana za występki, obok odpowiedzialności za wykroczenia. Orzecznictwo w sprawach występków należy do sądów powszechnych, a w sprawach wykroczeń – do kolegiów do spraw wykroczeń przy sądach rejonowych. Instancją odwoławczą w sprawach wykroczeń jest sąd rejonowy. Z treści przepisów karnych prawa budowlanego wynika, że stosowanie sankcji karnych wobec sprawców czynów zabronionych prawem jest obowiązkowe.

Artykuł 90 stanowi, że kto w przypadkach określonych w art. 48, art. 50, ust. 1, pkt. 1 lub art. 50, ust. 1, pkt. 2, wykonuje roboty budowlane, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Kary przewidziane w wymienionym artykule wymierza się przede wszystkim za wybudowanie obiektu budowlanego bądź budowę jego lub jego części bez wymaganego pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, jak też pomimo wniesienia sprzeciwu przez właściwy organ nadzoru budowlanego (art. 48 prawa budowlanego). Kary te wymierza się też za roboty budowlane, podlegające wstrzymaniu jako wykonywane bez wymaganego pozwolenia na budowę albo zgłoszenia lub w sposób mogący spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia bądź zagrożenia środowiska (art. 50, ust. 1, pkt. 1 i 2 prawa budowlanego).

Artykuł 91 mówi, że kto: udaremnia określone ustawą czynności właściwych organów, wykonuje samodzielną funkcję techniczną w budownictwie, nie posiadając odpowiednich uprawnień budowlanych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Omawiany przepis dotyczy także rzeczoznawców budowlanych, którzy w swojej działalności wykroczyliby w szczególności poza specjalność techniczno-budowlaną, wynikającą z posiadanych uprawnień.

Artykuł 92 stanowi, że kto: w razie katastrofy budowlanej nie dopełnia obowiązków określonych w art. 75 lub w art. 79 nie spełnia, określonego w art. 70, ust. 1, obowiązków usunięcia stwierdzonych uszkodzeń lub uzupełnienia braków, mogących spowodować niebezpieczeństwo dla ludzi lub mienia bądź zagrożenie środowiska, utrudnia określone ustawą czynności właściwych organów, podlega karze aresztu albo karze ograniczenia wolności albo karze grzywny. Tej samej karze podlega kto, pomimo zastosowania środków egzekucji administracyjnej: nie stosuje się do wydanych na podstawie ustawy decyzji właściwych organów, nie spełnia określonego w art. 61 obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należyтым stanie technicznym lub użytkuje obiekt w sposób niezgodny z przepisami.

Właściciel lub zarządca obiektu budowlanego może być ukarany na podstawie art. 92, ust. 2 za niespełnienie obowiązku utrzymania obiektu budowlanego we właściwym stanie technicznym i użytkowanie go zgodnie z przepisami.

Artykuł 93 szczegółowo wymienia przypadki naruszenia przepisów prawa budowlanego zakwalifikowane jako wykroczenia, zagrożone karą grzywny.

Zabroniony czyn określony w art. 93, pkt. 2 rozszerzono o wprowadzanie do obrotu wyrobów budowlanych niedopuszczonych do obrotu i stosowania w budownictwie. Dotychczas czyn ten był ograniczony jedynie do faktu sto-

sowania takich wyrobów przy wykonywaniu robót budowlanych.

Artykuł 94 mówi, że orzekanie w sprawach o czyny, określone w art. 92 i art. 93, następuje na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Artykuł ten zawiera informację, że orzekanie w sprawach wykroczeń, to jest w sprawach, o których mowa w art. 92 i 93, następuje na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach wykroczeń (Dz. U. z 1971 r. nr 12, poz. 116 z późniejszymi zmianami).

Odpowiedzialność zawodowa w budownictwie

Do odpowiedzialności zawodowej w budownictwie są pociągane osoby pełniące samodzielne funkcje w budownictwie. W rozdziale 10 ustawy Prawo budowlane określono czyny lub zaniechania powodujące pociągnięcie tych osób do odpowiedzialności zawodowej. Określono także kary stosowane w ramach odpowiedzialności zawodowej oraz związane z tym postępowanie. Zgodnie z przepisami wymienionego rozdziału kary z tytułu odpowiedzialności zawodowej podlegają wpisaniu do rejestru ukaranych. Przewidziano również zatarcie kar.

Artykuł 95 stanowi, że odpowiedzialności zawodowej w budownictwie podlegają osoby wykonujące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, które:

- 1) dopuściły się występków lub wykroczeń, określonych ustawą,
- 2) zostały ukarane w związku z wykonywaniem samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie,
- 3) wskutek rażących błędów lub zaniedbań spowodowały zagrożenie życia lub bezpieczeństwa mienia lub środowiska albo znaczne szkody materialne,
- 4) nie spełniają lub spełniają niedbale swoje obowiązki,
- 5) uchylają się od podjęcia nadzoru autorskiego lub wykonują niedbale obowiązki wynikające z pełnienia tego nadzoru.

Artykuł 96 mówi, że popełnienie czynów powodujących odpowiedzialność zawodową w budownictwie jest zagrożone następującymi karami:

- 1) upomnieniem,
- 2) upomnieniem z jednoczesnym nałożeniem obowiązku złożenia, w wyznaczonym terminie, egzaminu, o którym mowa w art. 12, ust. 3,
- 3) zakazem wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, na okres od roku do 5 lat, połączonych z obowiązkiem złożenia, w wyznaczonym terminie, egzaminu, o którym mowa w art. 12 ust. 3.

Przy nakładaniu kary należy uwzględniać dotychczasową karalność z tytułu odpowiedzialności zawodowej w budownictwie.

Artykuł 97 stanowi, że postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie wszczyna się na wniosek organu nadzoru budowlanego, właściwego dla miejsca popełnienia czynu lub stwierdzającego popełnienie czynu, złożony po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego.

Wniosek, o którym mowa powinien zawierać określenie zarzucanego czynu, uzasadnienie faktyczne i prawne oraz wskazanie dowodów.

Artykuł 98 mówi, że w sprawach odpowiedzialności zawodowej w budownictwie orzeka wojewoda, jako organ pierwszej instancji. W postępowaniu przed wojewodą przeprowadza się rozprawę administracyjną z udziałem przedstawiciela stowarzyszenia, właściwego ze względu na rodzaj uprawnień do pełnienia samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie posiadanych przez obwinionego. Organem odwoławczym od decyzji wojewody jest Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego.

Artykuł 99 stanowi, że ostateczną decyzję o ukaraniu, w trybie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie, przesyła się do wiadomości:

- 1) jednostce organizacyjnej zatrudniającej osobę ukaraną,
- 2) właściwemu stowarzyszeniu,
- 3) organowi, który wydał ukaranemu uprawnienia do pełnienia samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie,
- 4) Głównemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego oraz właściwemu ministrowi, o którym mowa w art. 80, ust. 2, pkt 3 i ust. 3.

Decyzja, o której mowa powyżej, podlega wpisowi do centralnego rejestru ukaranych.

Artykuł 100 stanowi, że nie można wszcząć postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej w budownictwie po upływie 6 miesięcy od dnia powzięcia przez organa nadzoru budowlanego wiadomości o popełnieniu czynu, powodującego tę odpowiedzialność i nie później niż po upływie 3 lat od dnia zakończenia robót budowlanych albo zawiadomienia o zakończeniu budowy lub wydania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego.

Artykuł 101 mówi, że wojewoda, na wniosek ukaranego, orzeka o zatarciu kary, jeżeli ukarany:

- 1) wykonywał samodzielną funkcję techniczną w budownictwie przez okres:
  - a) 2 lat – w przypadku kary określonej w art. 96, ust. 1, pkt. 1,
  - b) 3 lat – od złożenia egzaminu – w przypadku kary określonej w art. 96, ust. 1, pkt. 2,
  - c) 5 lat – po przywróceniu prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie – w przypadku kary określonej w art. 96, ust. 1, pkt. 3,
- 2) w okresach, o których mowa w pkt. 1, nie był ponownie ukarany jedną z kar określonych w art. 96, ust. 1.

Informację o zatarciu kary wojewoda przesyła do wiadomości zainteresowanemu oraz jednostkom organizacyjnym, stowarzyszeniom i organom, o których mowa w art. 99, ust. 1. Zatarcie kary podlega odnotowaniu w centralnym rejestrze ukaranych.

□

Literatura

- [1] Okólski A.: *Obiekty elektroenergetyczne i elektrotrakcyjne w transporcie kolejowym w świetle prawa budowlanego*. Technika Transportu Szynowego 6/1999.
- [2] Bar L., Radziszewski E.: *Kodeks Budowlany – Komentarz*. Wydawnictwo Prawnicze Sp. z o.o. Warszawa 1999.
- [3] Przepisy – akty wykonawcze do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.

Autorzy

inż. Andrzej Okólski, inż. Tadeusz Pietrzykowski
starsi inspektorzy nadzoru budowlanego
w Okręgowym Inspektoracie Kolejnictwa w Katowicach

□ Dokończenie ze s. 49

Literatura

- [1] Gołaszewski A., Olejniczak R.: *Sposób na Warszawską Kolej Dojazdową*. Przegląd Kolejowy 10/1994.
- [2] Borzyszkowski J., Mordawski J., Treder J.: *Historia, geografia, język i piśmiennictwo Kaszubów*. Gdańsk 1999.
- [3] Massel A.: *Historyczny rozwój kolei na Pomorzu Gdańskim*. Preservation of the industrial heritage – Gdańsk outlook. Materiały poseminaryjne – edycja polska. Politechnika Gdańska. Gdańsk 1993.
- [4] Praca zbiorowa: *75 lat Północnego Okręgu Kolei Państwowych*. Północna Dyrekcja Kolei Państwowych. Gdańsk 1996.
- [5] Grulkowski S.: *Perspektywy Kaszubskiej Kolei Regionalnej*. Praca dyplomowa. Politechnika Gdańska. Wydział Inżynierii Lądowej 1999.
- [6] Dźwigoń W., Rudnicki A.: *Koszty poprawy parametrów obsługi w miejskiej komunikacji zbiorowej*. Technika Transportu Szynowego 10/1999.
- [7] Sieciowy Rozkład Jazdy Pociągów 2000/2001.
- [8] Bogdaniuk B., Massel A.: *Podstawy transportu kolejowego*. Politechnika Gdańska 1999.
- [9] Lewiński L., Szczepiński D.: *Uwagi o ustalaniu prędkości na liniach kolejowych*. Materiały seminaryjne II Seminarium Diagnostyki Nawierzchni. Gdańsk 24–26. 05. 2000 r.
- [10] Andrusiewicz A., Massel A.: *Zintegrowany cykliczny rozkład jazdy – nowoczesna forma kolejowego ruchu regionalnego*. Technika Transportu Szynowego 5/2000.
- [11] Koc W.: *Możliwości zachowania dziedzictwa kolejowego na Pomorzu Gdańskim*. Preservation of the industrial heritage – Gdańsk outlook. Materiały poseminaryjne – edycja polska. Politechnika Gdańska. Gdańsk 1995.
- [12] Speakman D.: *Nowa przyszłość dla linii lokalnych*. Przegląd Kolejowy 2/1998.
- [13] Kowalski J.: *Kaszuby bez kolei*. Pomerania 6/2000, s. 4–9.
- [14] Matyla T.: *Nierentowne linie kolejowe – w poszukiwaniu racjonalnych rozwiązań problemu*. Przegląd Komunikacyjny 7-8/1997.
- [15] Rataj M.: *Regionalizacja transportu pasażerskiego w Niemczech*. Przegląd Komunikacyjny 6/1996.
- [16] Wróbel J.: *Analiza techniczno-ekonomiczna kompleksowego zastosowania autobusów szynowych na sieci PKP*. Temat 7007/25, CNTK, 1996.